

LAKIALOITE 90/2012 vp

Laki alkoholilain 33 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

Alkoholijuomat poikkeavat useimmista muista kulutushyödykkeistä, sillä ne aiheuttavat suuria terveydellisiä, sosiaalisia ja yhteiskunnallisia haittoja. Alkoholipolitiikan päämäärä on lain ja valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaan vähentää alkoholihaittoja. Kasvattajien vastuu korostuu alkoholimainontaviidakon keskellä. Eduskunta päätti vapauttaa mietojen alkoholijuomien mainonnan vuoden 1995 alkoholilaissa siten, että ainoastaan erikseen mainitut esimerkiksi lapsia vahingoittavat elementit ovat kiellettyjä. Tämä ratkaisu on johtanut valvonnan ongelmiin ja vanhempien kasvatustehtävän kannalta epäasiallisen mainonnan lisääntymiseen.

Lapset törmäävät alkoholin mainontaan kaikkialla. Mainosten sisältö lisää tutkimusten mukaan lasten juomista. Alkoholin mainonta ja markkinointi altistavat yhä nuoremmat ja nuoremmat, jopa alakouluikäiset lapset alkoholin käytölle. Kiistämätön tutkimusnäyttö osoittaa, että nuorten alkoholinkäyttö alkaa tämän vuoksi entistä aikaisemmin, mistä voi seurata riippuvuutta ja alkoholista aiheutuvia haittoja aikuisiällä.

Suomalaisten koululaisten humalajuominen on vähentynyt selvästi 2000-luvulla, mutta se on edelleen yleisempää kuin Euroopassa keskimäärin (Hibell ym. 2009).

Mietojen alkoholijuomien mainontaa rajoitettaisiin tehokkaasti siten, että ainoastaan täysi-

ikäisten kuluttajien ostopäätöksiinsä tarvitsemia tietoja saisi esittää mainoksissa. Tällaisia tietoja ovat esimerkiksi tuotteen kuva, hintatiedot, saatavuus kaupasta, valmistusreseptit ja raaka-aineet, ruokasuositukset sekä voitettut tuotevertailut esimerkiksi viinimessuilla. Muu kuin tuotetietoa kuvaava mainonta olisi ehdotuksen mukaan kiellettyä. Alkoholimainontaa ei saisi myöskään esittää televisiossa tai radiossa nuorten katselu- ja kuunteluaikoina eli ennen kello 23:a.

Alkoholimainontaa käsittelevä työryhmä luovutti muistionsa sosiaali- ja terveysministeriölle 3.6.2010. Työryhmässä kuultujen asiantuntijoiden lausunnot sekä kansan yleinen mielipide tukevat lainsäädännöllisten lisärajoitusten asettamista alkoholimainonnalle. Keskustan lakialoitteen allekirjoitti 106 kansanedustajaa kesällä 2010. Nykyisen hallituksen ohjelmassa sitoudutaan suojelemaan lapsia ja nuoria alkoholin haitoilta. Hallitus on luvannut esityksen alkoholin mielikuvamainonnan kiellosta syksyn aikana kuluvana vuonna. Esitystä ei ole tullut.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

alkoholilain 33 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan alkoholilain (1143/1994) 33 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 588/2007, seuraavasti:

33 §

Mainonnan säätely

Väkevän alkoholijuoman mainonta, epäsuora mainonta ja muu myyninedistäminen sekä sen liittäminen muun tuotteen tai palvelun mainontaan ja myyninedistämistoimintaan on kielletty.

Miedon alkoholijuoman ja vähintään 1,2 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävän juoman mainonta, epäsuora mainonta ja muu myyninedistämistoiminta on kielletty, paitsi jos siinä esitetään yksinomaan seuraavia totuudenmukaisia tuotetietoja:

- 1) juoman nimi ja hinta;
- 2) pakkausmerkinnöissä esitetyt tiedot sekä valokuva tai piirros juomasta tai sen myyntipakkauksesta;
- 3) juoman valmistajaan, maahantuojaan, edustajaan ja myyntipaikoista saatavuuteen liittyvät kuluttajalle tarpeelliset tiedot;
- 4) juoman maantieteelliseen alkuperään, valmistustapaan, valmistusaineisiin, ainesosiin, koostumukseen, terveysvaaroihin ja erityisiin käyttötarkoituksiin liittyvät tiedot; sekä
- 5) viittaukset juoman makuun, tuoksuun, väriin, rakenteeseen sekä muihin aistinvaraisiin ominaisuuksiin sekä tuotevertailuihin.

Edellä 2 momentista poiketen mainonta on kiellettyä myös, jos:

- 1) se kohdistuu alaikäisiin tai muihin henkilöihin, joille alkoholijuomaa ei 16 §:n mukaan saa myydä, taikka siinä kuvataan tällaisia henkilöitä;
- 2) se toteutetaan televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain (744/1998) mukaisessa televisio- tai radiotoiminnassa kello 7—23 tai kuvaohjelmalain (710/2011) mukaisesti 18 vuotta

nuoremmille esitettäväksi sallitun kuvaohjelman elokuvateatterissa tapahtuvan julkisen esittämisen yhteydessä;

3) siinä yhdistetään alkoholin käyttö ajoneuvolla ajamiseen;

4) siinä korostetaan alkoholijuoman alkoholi- pitoisuutta myönteisenä ominaisuutena;

5) siinä luodaan kuva, että alkoholin käyttö lisää suorituskykyä taikka edistää sosiaalista tai seksuaalista menestystä;

6) siinä luodaan kuva, että alkoholilla on lääkinnällisiä tai terapeuttisia ominaisuuksia tai että se piristää, rauhoittaa tai on keino ristiriitojen ratkaisemiseksi; tai

7) se on hyvän tavan vastaista, siinä käytetään kuluttajan kannalta sopimatonta menettelyä taikka annetaan muutoin alkoholista, sen käytöstä, vaikutuksista tai muista ominaisuuksista totuuden vastaista taikka harhaanjohtavaa tietoa.

Epäsuorana mainontana pidetään erityisesti 1 ja 2 momentissa tarkoitettun juoman ja alkoholijuoman myynnin edistämistä muun hyödykkeen mainonnan yhteydessä siten, että muun hyödykkeen tunnuksena käytetään sellaisenaan tai tunnistettavasti muunnettuna 1 tai 2 momentissa tarkoitettulle juomalle tai alkoholijuomalle vaikiintunutta tunnusta tai että siitä muutoin välittyy mielikuva tietystä 1 ja 2 momentissa tarkoitettua juomasta tai alkoholijuomasta.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, väkevän alkoholijuoman mainontaa ja muuta myyninedistämistoimintaa voidaan harjoittaa siten kuin sosiaali- ja terveysministeriö siitä tarkemmin määrää:

1) Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston hyväksymässä majoitus- ja ravitsemisalan tai vähittäismyynnin ammattijulkaisussa tai muussa alkoholijuomien myyntiin osallistuville

levitettävässä painokirjoituksessa, jonka levikki ja levitystapa ovat sosiaali- ja terveysministeriön antamien määräysten mukaisia; sekä

2) alkoholijuomien anniskelupaikoissa, vähittäismyyntipaikoissa ja valmistuspaikoissa;

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi peruuttaa edellä tässä momentissa tarkoitettujen hyväksymisensä, jos:

a) ammattijulkaisun tai painokirjoituksen levikissä tai levitystavassa on tapahtunut muutos;

b) tuotevalvontakeskukselle ei ole ilmoitettu kaikkia hyväksymisen kannalta tärkeitä tietoja; tai

c) julkaisemisessa on tapahtunut väärinkäytöksiä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 .

Helsingissä 20 päivänä joulukuuta 2012

Inkeri Kerola /kesk
Kimmo Tiilikainen /kesk
Mikko Alatalo /kesk
Lasse Hautala /kesk
Antti Kaikkonen /kesk
Timo Kalli /kesk
Anne Kalmari /kesk
Elsi Katainen /kesk
Mari Kiviniemi /kesk
Esko Kiviranta /kesk
Katri Komi /kesk
Timo V. Korhonen /kesk
Seppo Kääriäinen /kesk
Paula Lehtomäki /kesk
Jari Leppä /kesk
Mika Lintilä /kesk
Markus Lohi /kesk

Eeva-Maria Maijala /kesk
Aila Paloniemi /kesk
Mauri Pekkarinen /kesk
Arto Pirttilahti /kesk
Tuomo Puumala /kesk
Antti Rantakangas /kesk
Juha Rehula /kesk
Markku Rossi /kesk
Simo Rundgren /kesk
Annika Saarikko /kesk
Mikko Savola /kesk
Juha Sipilä /kesk
Ari Torniainen /kesk
Tapani Tölli /kesk
Mirja Vehkaperä /kesk
Anu Vehviläinen /kesk